

नेपाल सरकार
सहरी विकास मन्त्रालय
काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण

Nandi Keshwor Bagaicha Revival Project

काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण
Kathmandu Valley Development Authority

अषाढ २०७२
June 2015

Kathmandu Valley Development Authority (KVDA)

Kathmandu, Nepal

NANDI KESHWOR BAGAICHA REVIVAL PROJECT

अषाढ २०७२ / JUNE 2015

Report prepared by:

Hisila Manandhar (Urban Planner, KVDA)

Jeny Shrestha (Urban Planner, KVDA)

Nilima Thapa Shrestha (Urban Planner, KVDA)

Anuja Sapkota (Engineer, KVDA)

Park design by:

Prabal Thapa and Associates

Table of Contents

LIST OF FIGURES & TABLES.....	ii
ABBREVIATIONS	ii
BACKGROUND	1
Chapter 1 INTRODUCTION.....	4
1.1. Location	4
1.2. History.....	5
1.3. Local effort to preserve the area	6
Chapter 2 PARK REVIVAL PROJECT.....	11
2.1. Objective.....	11
2.2. Site Description.....	11
2.3. Site Condition before Development	11
2.4. Project Design.....	13
2.5. Issues confronted during construction	19
2.6. Expected Uses.....	19
2.7. What made the project possible?	20
Chapter 3 POST EARTHQUAKE SCENARIO.....	21
CONCLUSION & WAY FORWARD	29
REFERENCES.....	30
ANNEXES.....	31
ANNEX I – LIST OF OPEN SPACES PUBLISHED IN GoN's GAZETTE on 2069/ 12/ 26 (April 8, 2013).....	32
ANNEX II – DECISION OF 7 TH MANAGEMENT COMMITTEE MEETING OF KVDA IN FAVOR OF NANDI KESHWOR BAGAICHA REVIVAL PROJECT on 2070/ 09/ 26 (January 10, 2014).....	36
ANNEX III – DIRECTIONS FROM ENVIRONMENT CONSERVATION COMMITTEE OF PARLIAMENT RELATED TO KATHMANDU VALLEY'S DEVELOPMENT - Meeting held on 2071/ 03/ 15 (June 29, 2014).....	39

LIST OF FIGURES & TABLES

Figure 0.1 Identification of Open Spaces in Kathmandu Valley	2
Figure 1.1 Location Map of Narayan Chaur (Nandi Keshwor Bagaicha)	4
Figure 1.2 Nandi Keshwor Temple	5
Figure 1.3 Stone Inscriptions (Shilalekhs) at western and northern area of Temple	6
Figure 1.4 Current Initiatives and Various Awareness Campaigns	7
Figure 1.5 Discussions and Deliberation with various stakeholders	8
Figure 1.6 Tree Plantation Program on World Environment Day 2014	9
Figure 1.7 Land Development Works	9
Figure 1.8 Cleaning Campaign jointly executed with like-minded organizations	10
Figure 2.1 Site Condition Analysis before the project initiation	12
Figure 2.2 Site Condition before Project Development	13
Figure 2.3 Proposed Design for Nandi Keshwor Bagaicha	14
Figure 2.4 Proposed section and surface treatment for the park at different places	14
Figure 2.5 Recharge Wells in the park	15
Figure 2.6 View of the mound	16
Figure 2.7 Footpath in the park	17
Figure 2.8 Plant Relocation Plan	18
Figure 2.9 View of Nandi Keshwor Bagaicha after completion of development works	19
Figure 3.1 People taking Shelter at Nandi Keshwor Bagaicha (Narayanchaur) after the Earthquake	21
Figure 3.2 Services provided by Community Service Center Naxal and Volunteers	22
Table 1 Proposed Sites for Debris Storage	2

ABBREVIATIONS

AEPC	Alternative Energy Promotion Center
CA	Constituent Assembly
DoR	Department of Roads
GoN	Government of Nepal
IOM	International Organization for Migration
KUKL	Kathmandu Upatyaka Khanepani Limited
KVDA	Kathmandu Valley Development Authority
MoCPA	Ministry of Co-operatives and Poverty Alleviation
MoFALD	Ministry of Federal Affairs and Local Development
MoPIT	Ministry of Physical Infrastructure and Transport
MoUD	Ministry of Urban Development
NEA	Nepal Electricity Authority
NSET	National Society for Earthquake Technology
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation

BACKGROUND

The increasing population in the Kathmandu Valley has led to poorly managed and poorly organized urban development. Rapid urban growth has been affecting the encroachment of farmland, river and cultural sites. In the administration of Kathmandu valley, the government prioritizes the holding of elections and maintenance of peace, but things are no better in the municipalities. The 10 year long conflict in the rural areas of Nepal has forced more people to migrate to the Kathmandu valley, which will keep on increasing in coming years. Unprecedented population growth and increasing traffic congestion are forcing the government to think seriously about development and urbanization of the valley differently.

The open areas in the Kathmandu valley are disappearing at an alarming rate as they are being used by government bodies or for commercial purpose. If the trend continues, open areas in the valley will be barely available after another 20 to 50 years. Nepal is also notoriously prone to earthquakes and there is a lack of open space for rescue works and disaster management during natural calamities. An earthquake in 1934 was estimated to have killed between 25,000 - 40,000 people. Although there are many development plans proposed, the urban planning of Kathmandu has never been properly implemented. Open areas are necessary to help ensure circulation of fresh air and to keep healthy environment. When planning an urban area, priority should also be given to above mentioned factors. However, increasing haphazard urbanization is likely to challenge all the concerned authorities and "think tanks" to manage open spaces. Kathmandu has not been able to conserve the existing parks and ponds bequeathed by our ancestors.

In order to raise awareness about the importance of open parks and playgrounds, Kathmandu Valley Development Authority (KVDA) has prepared and published the "Atlas of Open Spaces". In the coming fiscal year, KVDA plans to facilitate the open space mapping overlaid on officially approved cadastral base maps so as to ensure their legal validity. Government of Nepal (GoN) has also identified and published the 83 open spaces in one of its gazettes. Nine of these sites have been enlisted as temporary debris storage sites in case of emergency response due to any kind of disaster event.

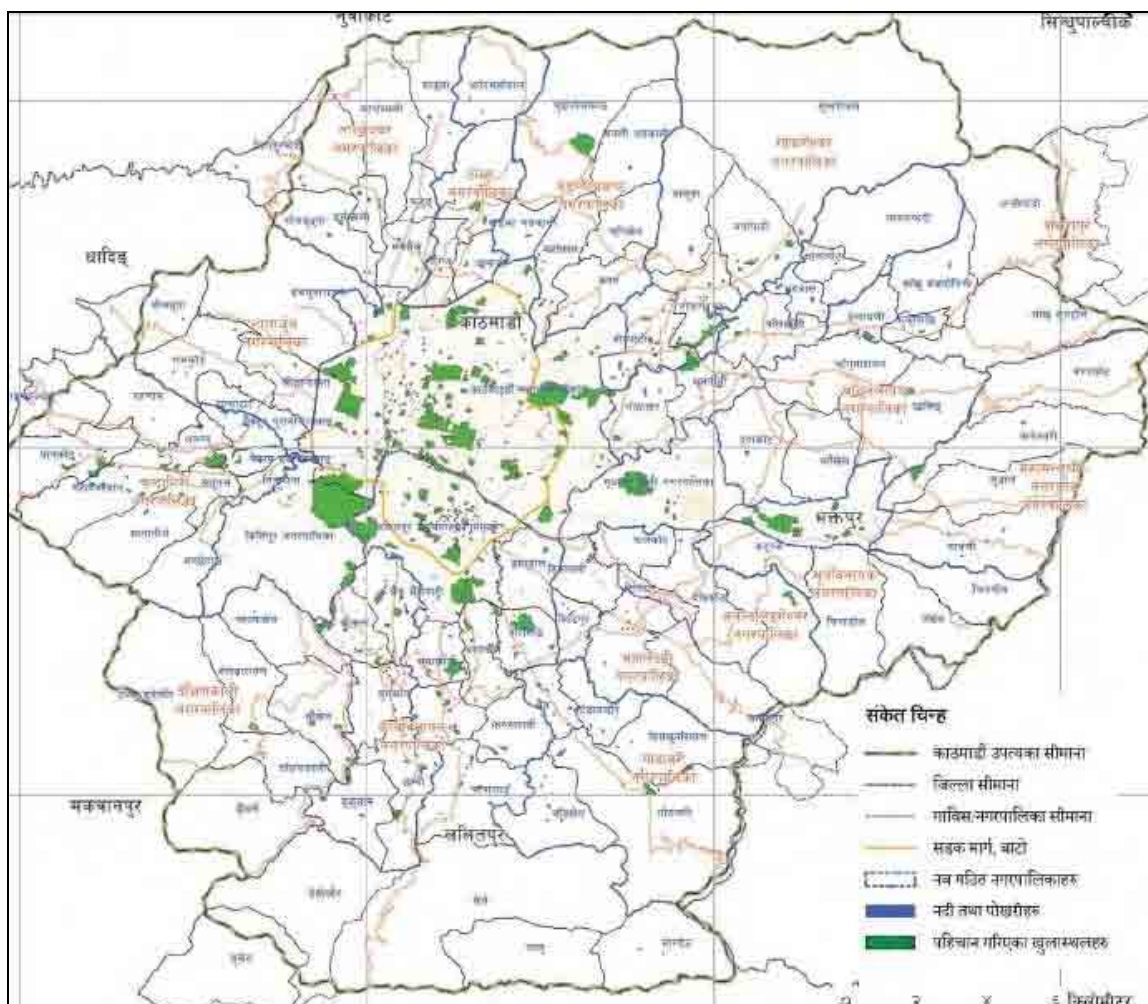

Figure 0.1 Identification of Open Spaces in Kathmandu Valley¹

Table 1 Proposed Sites for Debris Storage²

Name	Area (sqm)	Suggested Usage	Location	Site Characteristics
Bagmati Corridor 4	15994.22	Multiple: Debris, Dead body mgmt	KTM Ward 12	Bagmati River Bank
Bagmati Corridor 5	20705.69	Multiple: Debris, Dead body mgmt	KTM Ward 11	Bagmati River Bank
Bagmati Corridor 6	6261.10	Debris Collection	KTM Ward 34	Bagmati River Bank
Oxygenation Park	359400.56	Debris Collection	LTP Ward 4	Abandoned Sewage Treatment Plant
Ringroad	78169.03	Debris Collection	LTP Ward 7,8,9	Ringroad
Ringroad Gwarko Satdobato	71129.10	Debris Collection	LTP Ward 17, 15	Ringroad

¹ (KVDA & NSET, 2015)

² (MoFALD, IOM & NSET, 2014)

Name	Area (sqm)	Suggested Usage	Location	Site Characteristics
Ringroad Maharajgunj Chabahil	174041.10	Debris Collection	KTM Ward 4, 7, 3	Ringroad
Ringroad Satdobato Ekantakuna	117111.31	Debris Collection	LTP Ward 13,14, 15	Ringroad
Shankha Park	10,751.35	Multiple: Debris mgmt, logistics	KTM Ward 4	Public Park
	853563.46			

Considering all these aspects, KVDA has put an effort for the restoration of open spaces. "Nandi Keshwor Bagaicha" is one of such open areas located in Narayanchaur, Naxal under the Nagpokhari area (kitta no. 470, 477) with an area of 26-10-0-1 ropanies as mentioned in the list of gazette open spaces. The park was selected for the purpose of beautifying Kathmandu Valley on the occasion of 18th SAARC Summit, held on November 26 and 27, 2014. This is also one of the initiatives and a first step towards the preservation and creation of multi-purpose open spaces within Kathmandu Valley.

Chapter 1 INTRODUCTION

1.1. Location

The oval-shaped Narayan Chaur (also known as Nandi Keshwor Bagaicha) open land, stretched over an area of about 20 ropanies, is located in Naxal, at the heart of Kathmandu valley. The surrounding area has a high traditional and cultural significance with historical Narayanhiti Palace Museum, located on the west side and Nagpokhari Pond on the south side of the proposed site. In addition, the site is adjoined by Sama Marg on the north side where the visa application center for Australia, Canada, and Denmark is located. The east side of the site is occupied by a vegetable market and Shankha Kirti Mahabihar. Various banks, financial institutions, corporate offices, police head quarter and residences of high profiles are situated around the premises of the proposed site. Due to the diversity of land use around the area, the locality usually remains busy and mobile most of the time.

Figure 1.1 Location Map of Narayan Chaur (Nandi Keshwor Bagaicha)³

³ (Google Maps)

1.2. History

The site which is now popularly known as Narayanchaur holds a historic heritage and was known as Nandi Keshwor Bagaicha during the 6th Century. This fact has been affirmed while describing Kailash Kut Bhawan during the period of Anshuvarma.

The "Nandi Keshwar" Temple was built in B.S. 1858 by then queen Subarna Prabha Devi (second wife of Rana Bahadur Shah. The temple was surrounded by houses and *patis* (resthouses), and hence the area was also known as Nandi Keshwar Bahal. A *shilalekh* (stone scripture) was put at the western side of the temple area, in B.S. 1865 by a poet Vani Vilas Pande with scriptures written both in Sanskrit and Nepali languages. Another *shilalekh*, only in Sanskrit language, was added at the northern side due to the previous one having grammatical errors. Daily rituals, management of the temple and the surroundings, and various festivities were held with the help of income generated from *Guthi* land holdings at that time. The garden was also one of the *Guthi* land holdings of the temple. The queen Subarna Prabha Devi used to worship in the Nandi Mahadev Temple using flowers from this garden, and hence the garden was named Nandi Keshwor Bagaicha⁴. In B.S. 2004, Nandi Keshwor Bahal was brought to use as a school by the name of Nandi Ratri School. Even though the space has been adopted for modern times, the preservation of the temple, the surroundings and the garden area were neglected for many years. This was brought to attention by Mr. Narendra Bahadur Shrestha (Chairman of the Community Service Center Naxal), and efforts were made for the revitalization of the garden area.

Figure 1.2 Nandi Keshwor Temple

⁴ (Naxal Community Service Center, 2013) & (Sthan Parichaya)

Figure 1.3 Stone Inscriptions (Shilalekhs) at western and northern area of Temple

1.3. Local effort to preserve the area

The Nandi Keshwor Bagaicha at Naxal has been neglected and deserted for a very long period. The park had not only become an environmental and health hazard, but had also given an ugly look to the city.

"Community Service Center Naxal, Narayanchaur" is a social organization dedicated towards the development of society working in association with community police. In the bid to uphold our belief, under the leadership of Mr. Narendra B. Shrestha, the center had initiated the protection and preservation of Nandi Keshwor Bagaicha (garden) and the temple surroundings since almost 10 years back. This initiative not only started to rescue the neighborhood from the pollution and health hazards of waste, but also made positive changes in society by setting an example of cooperation, coordination and responsibility towards community.

Figure 1.4 Current Initiatives and Various Awareness Campaigns

- As a first step, trees were planted in the surroundings which helped create greenery in the area. A program of tree plantation was organized on August 24, 2012 (Bhadra 8, 2069 B.S) which was organized in the Chairmanship of Mr. Narendra B. Shrestha, president of Community Service Centre. The program was graced by dignitaries like Mr. Keshav Sthapit, then- Head of the KVDA as the chief guest, and Ar. Yogeshwar Krishna Parajuli, current Development Commissioner of KVDA. Mr. Kuber Singh Rana, then Assistant Inspector General of Police and Mr. Kedar Bahadur Adhikari, CEO of KMC were invited as special guests.
- Around 80 trees (10 to 12 feet) have been planted in the surroundings.
- With the help of the Department of Roads, an interlocked footpath has been paved along the circumference of the park area, and metal railing has been fenced around the footpath.
- Most of the piles of decaying waste and garbage have been cleaned up and the land has been filled and leveled with soil.

Figure 1.5 Discussions and Deliberation with various stakeholders

Although, trees have been planted and surrounding fence has been constructed, a portion of the area is still being used as a dumping site. Plantation might not be the only solution to preserve the park area. Careful planning is required from the side of higher government authorities. Hence, KVDA has initiated the project to establish it as a multipurpose park.

Figure 1.6 Tree Plantation Program on World Environment Day 2014

Figure 1.7 Land Development Works

Figure 1.8 Cleaning Campaign jointly executed with like-minded organizations

Chapter 2 PARK REVIVAL PROJECT

2.1. Objective

Nandi Keshwor Bagaicha Revival Project has been designed with following objectives:

- Provide a dynamic public space that pays homage to local history
- Cater the need of different age group people: from children to elderly people
- A Health park which can be used by people from all facet of lives for leisure, morning/evening walk, children playground
- Promote citizen engagement in preserving culture heritage
- Make it a unique example of a Minimum Maintenance Park.
- Design the park to make a Positive Environment Impact with appropriate:
 - i. Ground Water Recharge
 - ii. Oxygen Supply
- Incorporate the park as Disaster Risk Management zone.

The Nandi Keshwor Bagaicha shall be the perfect opportunity for community-initiated development of a public space, because the park is:

- a catalyst for future residential and business development
- a hub for social action
- a catalyst in improving environmental standard in Naxal area
- a probable space for disaster rescue area
- an evolving model of public space development

2.2. Site Description

The site is located in Naxal, north east area of Kathmandu Valley inside the Ring Road. The GPS coordinate of the site is Longitude: 85.3256 Latitude: 27.7147. The area of the Nandi Keshwor Bagaicha is about 10,266 sq. m. (approximately 20 ropanies). The famous Nagpokhari is located near the Nandi Keshwor Bagaicha and various important properties of public concern are present around 1 Km of the site such as 4 Hospitals, 15 education centers, and 4 police stations.

2.3. Site Condition before Development

The project area was previously used for various purposes in the past such as dumping site, playing ground and parking lot. The surface soil at the project area is predominantly dark gray silty clay or black cotton silty clay with sewer odour and occasional sand pockets. This type of soil is suitable for growing grass and plantation. The top surfacial silty clay is underlain by

clayey sand to sand at about 10 feet depth. Furthermore, ground water table was encountered at 19 to 26 feet during well boring.

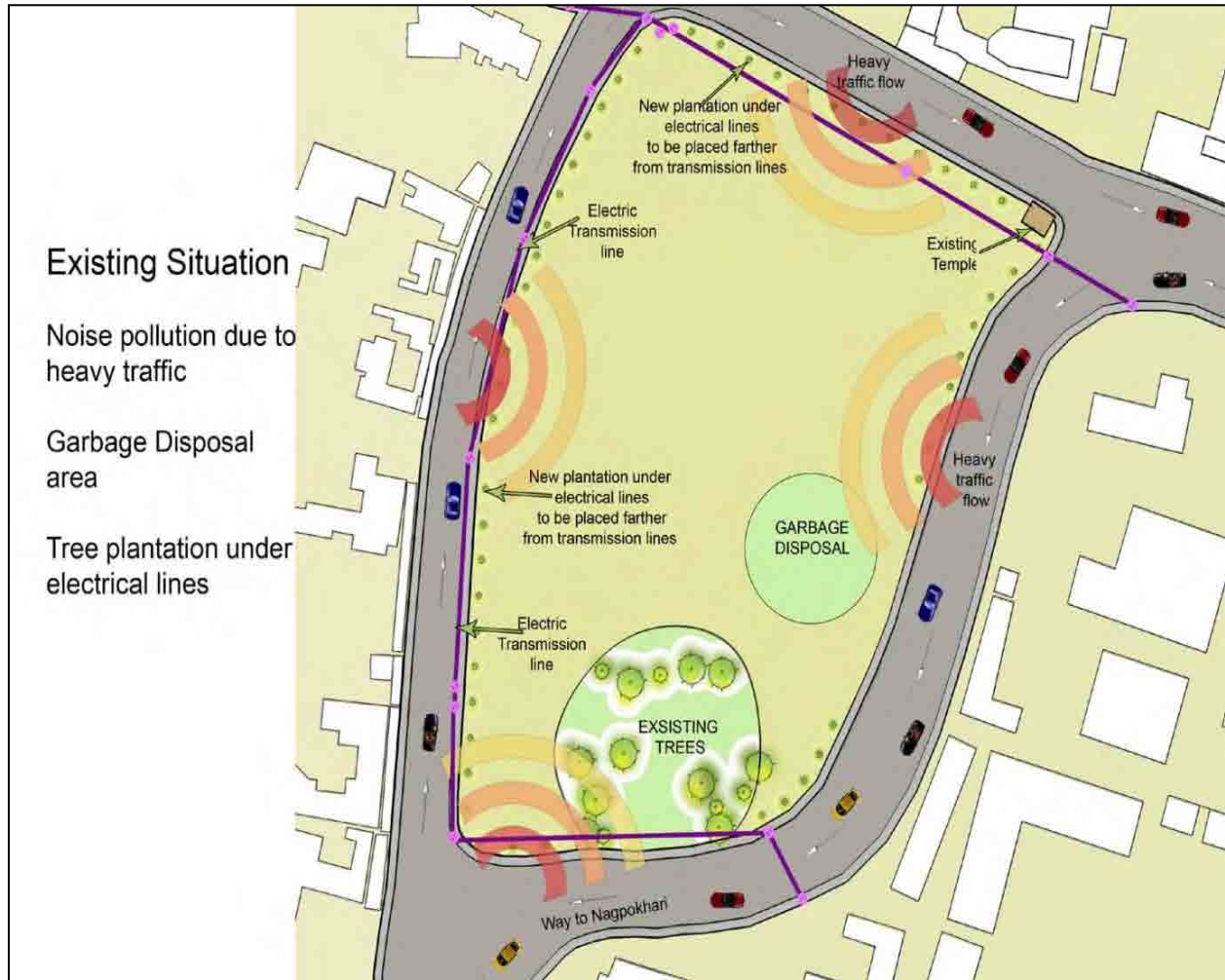

Figure 2.1 Site Condition Analysis before the project initiation

The park had been neglected and deserted for a very long period. The park had been used for quite some time as a dumping site. The widening of roads had further worsened the situation with all the waste dumped in the field converting it into mini hills of solid waste. Despite regular concerns and best efforts from the local community, the project site still consisted of garbage disposal in the south-eastern part of the park.

Figure 2.2 Site Condition before Project Development

2.4. Project Design

The design of the revitalization of the park was made by Prabal Thapa and Associates. The revival project is specially targeted to provide a dynamic public space, with reduced acoustic disturbances, prevention of water logging and allowance of ground water recharge. Mounds have been created to reduce acoustic disturbance and achieve minimal visual barrier and sound diversion. Trees have been planted all around the garden which acts as a medium to filter the air and sound. Trees under existing electric lines have been relocated within the park.

The central area has been left open for multipurpose use such as playground for children, recreational area for youth and resting space for elderly as well as for the purpose of disaster management. Sitting areas have been created for children and elderly. A walkway has been constructed around and connected with four access point at north, south, east and west. The park is especially designed to help ground water recharge and decrease air pollution. It is one of the first of its kind that is envisioned to be utilized as an emergency rescue space during a disaster. Several other areas are being identified and planned for the same purpose. The design includes the construction of recharge well, grease chamber, rapid sand filter, and soak pit.

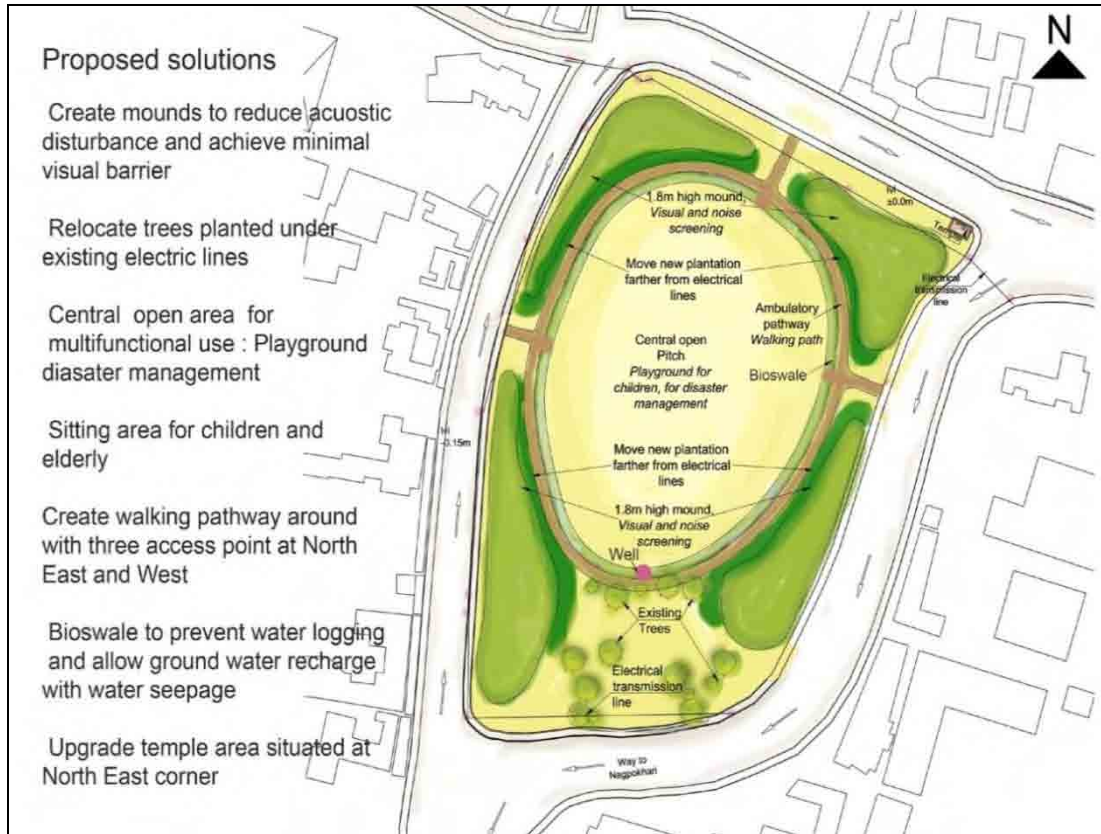

Figure 2.3 Proposed Design for Nandi Keshwor Bagaicha

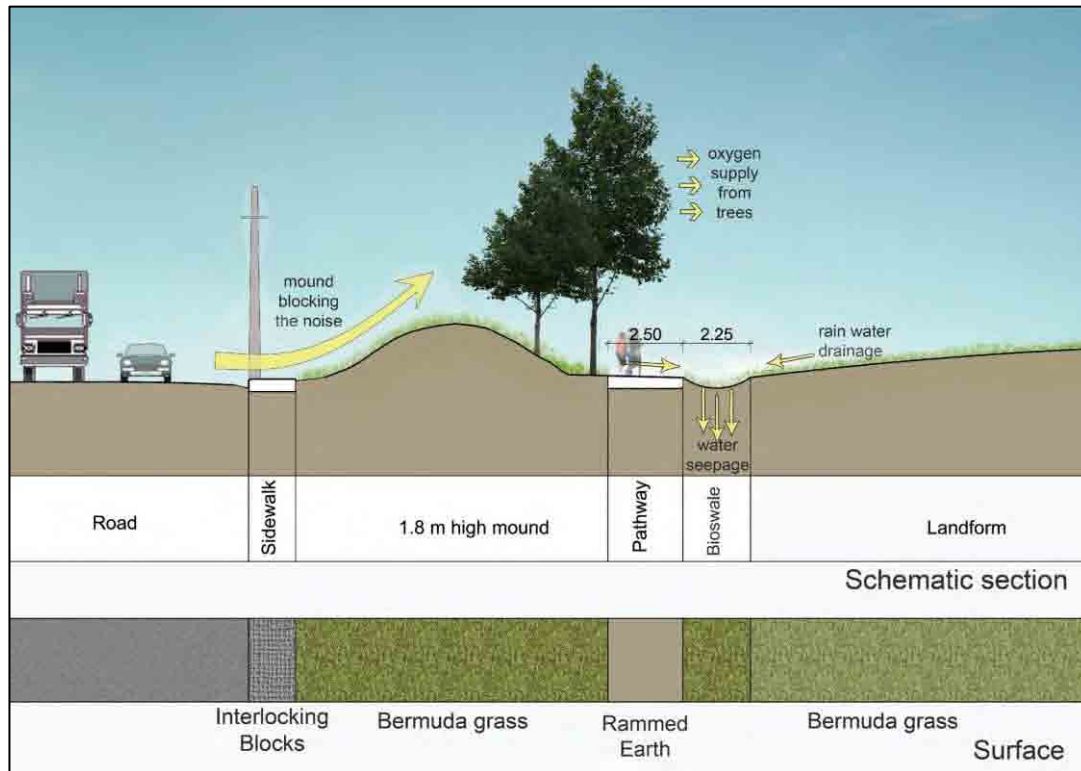

Figure 2.4 Proposed section and surface treatment for the park at different places

It is also proposed that the park be run on a revenue efficient mode by the locals under the leadership of the community service center. This is to ensure the ownership and sustainable maintenance of the park by the local stakeholders.

Following are various features proposed in the site:

1. Recharge Wells

Ground water is an important factor in soil conservation service operation. Large amount of water is lost due to runoff and evaporation in the same areas where ground-water supplies are being depleted. Added emphasis is needed on the conservation and use of excess runoff where there are possibilities for increased underground storage. In most of the areas, long-term withdrawal exceeds long-term recharge and water is being "mined". Without proper management to obtain a sustained yield, artificial recharge becomes a mere stop-gap measure. It may be possible to manage a ground-water reservoir like a surface reservoir.

Therefore, recharge wells are constructed in Nandi Keshwor Bagaicha to recharge the ground water table. Altogether six wells are constructed to recharge ground water table. Designed depth of recharge well is 12 m. But, due to the difficulties in sinking of well (such as availability of ground water, condition of soil etc.) depth of well were kept 8m, 7.5m and 6m. Aggregates and marble chips were filled up to 30 cm in depth.

Figure 2.5 Recharge Wells in the park

2. Grease Chamber

Grease traps and grease interceptors work by providing a “retention chamber” that is designed to slow the drainage flow, so as to permit grease to float and solids to settle in the chamber. This then allows less polluted water to exit through the drain lines and into the sewer system.

In the Nandi Keshwor Bagaicha, grease chamber is provided to trap the grease, oil etc. and to settle the solid particles present in the drain water. Chamber is specially designed to purify the road water up to certain level so that water can be used for recharging ground water table. Depth of grease chamber is 9 feet. Chamber is circular in cross-section and is made up of well rings of 1.0 foot depth and 1.2m diameter.

3. Rapid Sand Filter

Filtration is the process whereby water is purified by passing it through a porous material. In rapid sand filtration much coarser sand is commonly used as filter medium and the filtration rate is much higher than slow sand filter. Water from grease chamber is filtered in rapid sand filter and then it is supplied to the recharge well.

4. Soaking Filter Chamber

Altogether six soaking filter chambers are constructed in the park. Each soaking filter chamber is connected to the nearest recharge well. The purpose behind the construction of soaking filter chamber is to collect rain water and divert it to the recharge well. Soaking filter chamber enhances the water absorption rate. The length, breadth and height of soaking filter chamber is 2m, 0.7m and 1m respectively. Dry aggregate filling and sand filling is done up to the depth of 30 cm and 60 cm respectively.

5. Mounds

Four mounds are created at the four corners of the garden. Approximate height of a mound is kept at 1.8 m. The purpose of these grass covered mounds is to insulate the garden from outer noise of traffic. They not only provide aesthetic look but also divert the sound coming from surrounding traffic.

Figure 2.6 View of the mound

6. Ramps

Two ramps are placed on each gate, making altogether 8 ramps in four gates. Ramps are constructed to provide easy access for disabled. Width, length and depth of ramp are 1m, 2.5m and 0.45m respectively.

7. Railings

Railings are erected along the outer boundary walls for safety purpose. Various issues were encountered during the construction of railing, as some people were against the concept of construction. For the safety of garden from domestic animals, unmanaged and unorganized use of garden by local people, for example making playground for children, making parking lots etc., construction of railing was considered important. Finally it was put in place addressing and considering all the issues regarding construction.

8. Footpaths

Footpaths are constructed in and around the site. Pre-existing external footpath was widened to 3.5m in width. Footpaths inside the park are of 2.5m width and 25m perimeter. The footpath is surrounded by trees (*dhupi*) on the both side at the spacing of 1m. It is paved with interlocking concrete block and is surrounded by kerb stone. Four sitting platforms are provided around the footpath in the park. The footpaths are connected to main gate by flag stone paved platform of size 6 m by 6 m.

Figure 2.7 Footpath in the park

9. Plantation

As part of this project, plantation was done to protect natural land and preserve the environment. Trees reverse the impacts of land degradation and provide food, energy and income, helping communities to achieve long-term economic and environmental sustainability. Trees also filter

the air and help stave off the effects of climate change. Trees were planted in the hump pipe of diameter 60 cm at about 1m from the boundary wall and at the spacing of 4m in the outer footpath.

Figure 2.8 Plant Relocation Plan

10. Speed breakers and Solar Lights

These facilities are yet to be installed in the park. Coordination with Department of Roads (DoR) shall be done to install elevated speed breakers along with Zebra Crossing for the ease of passengers around the park. Solar lights shall be installed in cooperation with Alternative Energy Promotion Center (AEPC) and Nepal Electricity Authority (NEA). With facilitation from KVDA, these activities are to be followed up by the community.

Figure 2.9 View of Nandi Keshwor Bagaicha after completion of development works

2.5. Issues confronted during construction

- People with vested interest were against the construction of garden because the site was used as a mini transfer station for easy access to dump waste.
- The source of funding was also major challenge in the initial phase.
- The public also raised questions about the security after the construction of mounds as part of landscape at four corners. Representatives from KVDA convinced local people about the security system of the garden and explained the uses and salient features of those mounds. Installation of a high surveillance system has been proposed.
- Community police played a critical role in convincing the locals.

2.6. Expected Uses

There is significant value of the construction and renovation of this site in future. At the present when Kathmandu valley rarely has recreational places, playing and get-together spots, this site will definitely offer respite to the local community and people visiting Narayanchaur. Following are some of its probable uses:

- The park will offer space for recreational activities those including walks, meetings, relaxing and leisure for people of all ages.
- Since the locality has cultural and historical significance, the park will provide space for the crowd management during festive seasons.

- This will also serve to improve ecological and environmental problems of Kathmandu valley.
- This park will serve as a rescue point during the times of natural calamity.
- This park will provide space for various social activities and community programs.

2.7. What made the project possible?

The revitalization project of Nandi Keshwor Bagaicha would not have been possible without the support of various stakeholders ranging from grass root level to political parties. Although there was resistance encountered from Guthi Sansthan in the beginning, the project got approval from MoHA. The project gained momentum from 2069 B.S. (2012 AD) and eventually developed into a beautiful garden by the end of 2070 B.S. (2014 AD)⁵.

The importance of preservation of open spaces has been stated in the point no. 43 of *Policies and Programmes of the Government of Nepal for Fiscal Year 2071-72 (2014-15)* as "... Based on the notion of open and clean Kathmandu, parks and playgrounds will be constructed in different places of the Kathmandu valley."⁶ Following that, the *Budget Speech for Fiscal Year 2071-72 (2014-15)* has also stated in point no. 103 that "... Agency wise responsibilities will be clarified for preservation of government, public and Guthi lands. No local agencies can provide public lands for private or any other uses without having a certain plan and cost benefit analysis."⁷ The Environment Conservation Committee of the Parliament had also given direction to KVDA on Asadh 15, 2071 (June 29, 2014) about identification, conservation and management of parks and gardens (Refer to Annex-III).

In accordance to all these statements, the 7th Management Committee meeting of KVDA had passed the project on 2070/09/26 (Jan 10, 2014) (Refer to Annex-II). This made it easier for the park revival project to be implemented in a smooth manner. In addition, the 18th SAARC Summit came as a big opportunity for the project to move ahead quicker. The Infrastructure Committee for the summit, led by Honorable Minister of MoPIT, was convinced about the project and gave way to the execution. There were no interventions made by Guthi Sansthan during the development and implementation of the project. Support was shown by political parties too which encouraged the local community to go ahead with the project without any doubts or hesitations. It is clearly understood that collaboration of all stakeholders is necessary to implement such projects even in the future.

⁵ (Smrit, 2015)

⁶ (Office of the Prime Minister and Council of Ministers, 2014, p. 6)

⁷ (Ministry of Finance, 2014, p. 22)

Chapter 3 POST EARTHQUAKE SCENARIO

The park has come to use in real essence after the recent earthquakes of Baisakh 12, 2072 (April 25, 2015) and Baisakh 29, 2072 (May 12, 2015). The expected uses as outlined above were completely achieved as the park provided shelter to some 6000 – 7000 people on the very first day of the earthquake. The Community Service Center Naxal, Narayanchaur along with Nepal Police and local youth made full utilization of the recently refurbished open land. The Development Commissioner of KVDA, Mr. Yogeshwar K. Parajuli also reached the site within 4 hours after the initial earthquake. Supports from various agencies were also witnessed in supplying tarpaulins, tents, food and water. General hygiene and sanitation were also taken care of as different volunteer groups came forward to provide their services.

Being one of the first pioneer projects on park revitalization for the purpose of emergency use during a disaster, the objectives of the project were fully met. Provisions of community disaster tool box were made and trainings on local level disaster management and operation of equipment stored in the tool box were given to the community there. This project has led way to identification and planning of other similar spaces in Kathmandu Valley.

Figure 3.1 People taking Shelter at Nandi Keshwor Bagaicha (Narayanchaur)after the Earthquake

Figure 3.2 Services provided by Community Service Center Naxal and Volunteers

Following are the list of activities executed after the earthquake. The data has been provided by Mr. Narendra Bahadur Shrestha, Chairman of Community Service Center Naxal, Narayanchaur.

सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र नारायणचौर नक्सालद्वारा महाभुकम्प पश्चात गरिएका गतिविधिहरुः

सि.नं.	मिति	गतिविधि	कैफियत
१	२०७२-०१-१२ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ११:५६ बजे आएको महाभुकम्पमा यस सामुदायिक सेवा केन्द्र (सा. से. के.) तथा सामुदायिक प्रहरी र स्थानियको बाट तत्काल नन्दि बहालमा पुगी १ जना गम्भिर घाईतेलाई (बालिका) अस्पताल पठाईएको, तथा २ वटा लाश निकालिएको। ➤ १२:३० बजे फेरी नक्साल चारदुडेबाट १ जनाको लाश निकालिएको। ➤ १३:०० बजे नक्साल स्थित प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा माननिय उधोगमन्त्री सहित अंदाजी ६/७ हजार मानिस तथा बिदेशी पर्यटकहरु (जर्मनी २४ जना) जेष्ठ २५ गते सम्मको लागि आश्रय स्थल बनिसकेको थियो। (Ms. Marianne Grosspietsch's German Group) ➤ १३:३० बजे तत्काल यस कार्यालय र सत्य साई केन्द्र बाट मेडीकल सुविधाको व्यवस्था मिलाईएको। उक्त मेडीकल सुविधा संचालन स्थानिय युवाहरुको सहयोगमा भएको। <p>साथै तत्काल रातको समयलाई ध्यान दिई पाल को व्यवस्थापन मिलाउन नजिकै रहेको एस र सिंह क्याटरिङ बाट ठुला त्रिपाल को व्यवस्था गरीएको। साँझ १९:३० बजे देखी खानाको व्यवस्था मिलाईएको। २०:०० बजे बाट जेनेरेटर बाट बत्तीको व्यवस्था मिलाई सर्वसाधनलाई सहज रुपमा बस्ने व्यवस्था मिलाईएको। रातको समयमा म.न.प्र.वृत्त कमलपोखरी बाट र सशस्त्र प्रहरी गण नं. १ बाट आवश्यक सुरक्षाको व्यवस्था मिलाईएको।</p>	
२	२०७२-०१-१३ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ बिहान ०५ :०० बजे बाटै यस सामुदायिक केन्द्रले प्रकोप व्यवस्थापनमा रहेका सबै नागरिकलाई व्यवस्थित रुपले राखलाई बिभिन्न निकायहरुलाई सम्पर्क गरीएको । ➤ पानिको व्यवस्था नेपाल प्रहरी र केयुकेल सँग समन्वय गरी 	

		<p>मिलाईएको। दैनिक नेपाल प्रहरी र केयुकेलले प्रदान गरेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ बिहान देखी बेलुका सम्म चिया खाजा र खानाको यस सामुदायिक केन्द्रले व्यवस्था मिलाएको। ➤ ११:०० बजे म.न.प्र.का. प्रमुखज्यु सँग समन्वय गरी २५ थान पालको व्यवस्था मिलाईएको । तत्काल राजदरबार सँग समन्वय गरी सामुदायिक सेवा केन्द्रका अध्यक्षज्युको नेतृत्वमा बाँस काटेर ल्याइ प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा थप पालको व्यवस्था मिलाईएको। ➤ १३:०० बजे देखी बिभिन्न संघ सस्थाले उपलब्ध गराएका सामानको बिबरण १.प्रहरी-२५ थान २. नेपालरेडक्रस साना तथाठुला गरी -५३ थान ३. सामुदायिक सेवा केन्द्रबाट-८ थान सेभ द चिल्डेन-१० थान 	
३	२०७२-०१-१४ गते	<p>१०:३० बजे महाभुकम्पले गर्दा जनधनको क्षतिलाई सामान्यिकरण गर्नका लागि बिभिन्न मन्त्रालय बाट श्री श्रीधर गौतम - सचिव, सहकारी तथा गरीबि निवारण मन्त्रालय, डा. नरबहादुर रजवार - कार्यकारी सचिव , नेपाल ट्रस्टको कार्यालय, श्री सरिता श्रेष्ठ मास्के - सह-सचिव, सहरी विकास मन्त्रालय लगायत बिभिन्न समाजसेवीहरु सँग यस सामुदायिक सेवा केन्द्रको अध्यक्षज्यु को सभापतित्वमा बैठक सम्पन्न भएको।</p>	
४	२०७२-०१-१५ गते देखी १- २८ गते	<p>मिति २०७२-१-२८ गते सम्म यस सेवा केन्द्रले प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा आईपरेका हरेक समस्याको समाधान गरी आवश्यकता अनुसार बिभिन्न निकायहरु सँग मिलेर समाधानको व्यवस्था मिलाईएको।</p> <p>मिति २०७२-०१-२४ गते महाभुकम्पमा अकल्पनिय मानविय तथा भौतिक क्षति भएर सिङ्गो राष्ट्र नै स्तब्ध भएको १३औं दिनको पुण्य तिथिमा दिवङ्गत आत्माहरुको चिरशान्तिको कामना गर्दै प्रकोप स्थलमा दिप प्रज्वलन तथा मौनधारण गरीएको।</p>	
५	२०७२-०१-२८ गते	<p>बिहान ०९:३० बजे बिदेशी पर्यटक Ms.Maria Alejandra Ulehla,CEDISUR S.A, Argentina को तर्फ बाट १० थान टेन्ट</p>	

		सा.से.के नक्साललाई हस्तान्तरण गरीएको।	
६	२०७२-०१-२९ गते	पुनः महाभुकम्पले, यस प्रकोप स्थलमा मानिसहरूको घट्दो क्रममा रहेको अवस्थामा र त्यहा रहेका पाल पनि हराउदै गएकाले थप जटिल अवस्था भएकाले पुनः यस केन्द्रले एन.आर.एन सँग समन्वय गरी ४८ थान पालको व्यवस्था मिलाई बस्ने व्यवस्था मिलाईएको।	
७	२०७२-०२-०६	बिहान ०६:३० वजे अस्थायी सिविरहरूमा का.म.न.पा. स्थानिय टोलवासी र सामुदायिक पदाधिकारीहरूबाट सरसफाई गरिएको ।	महाभुकम्प आएको दिनदेखि नै सिविर व्यवस्थापनको लागि सामुदायिक प्रहरीको कमाण्डपोष्ट खडा गरिएको ,उक्त कमाण्डपोष्ट द्वारा सिविरमा भएका समस्या ,टेन्ट व्यवस्थापन, फोहोर व्यवस्थापन, खानाको व्यवस्था, स्वास्थ्य उपचार तथा एम्बुलेन्स सेवा, खानेपानी व्यवस्था र सरसफाई र बालबालिकाको लागि मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलाप तथा चित्रकला र पठनपाठनको साथै खेलकुद स्थानिय शिक्षाहरूद्वारा गरिएको ।
८	२०७२-०२-०६	१०:०० बजेदेखि १५:०० वजेसम्म सिविर भित्र रहेका पिडितहरूको समस्याको जानकारी लिई केटाकेटीहरूलाई भुकम्पको त्रास र भयवाट केही समय भुलाउन चित्रकला ,नाटक ,खेलकुद र पठनपाठन गराईएको ।	
९	२०७२-०२-०७	१०:०० वजेदेखि का.म.न.पा. -१ वडामा गई मृतकको संख्या र मृतकका परिवारलाई क्रिया खर्च र घर भत्किएका विवरण, राहत संकलन तथा वितरण सम्बन्धि स्थानिय वडावासी संग सर्वदलिय बैठक बसेकोमा उक्त बैठकवाट क्रिया खर्च स्थानिय राजनैतिक प्रतिनिधि , प्रहरी प्रतिनिधिको रोहवरमा निजको आफन्तलाई दिने र घर भत्काउने सम्बन्धमा फोटो सहितको निवेदन लिने कार्य गरिएको। ट्राफिकसंग समन्वयगरी धराप अवस्थामा रहेका घरहरूको बाटोमा (भगवती वहालदेखि नागपोखरी सम्म) आवतजावत गर्न निषेध गरिएको ।	
१०	२०७२-०२-०८	<ul style="list-style-type: none"> ➤ बिहान ०५:३० वजे सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सामुदायिक प्रहरी र जीवन विज्ञान केन्द्रको संयुक्त प्रयासमा सिविरमा रहेका मानिसहरूलाई स्वस्थ जीवन तथा भय, त्रासवाट केही समय शान्तिपूर्वक बाँच्न सिकाउने उद्देश्यले योग सिविर संचालन गरीएको । ➤ ०७:०० वजेदेखि उक्त सिविरहरूमा सवै मिलि सरसफाई गरिएको । ➤ खानेपानीको व्यवस्था मिलाईएको । ➤ सामुदायिक प्रहरीद्वारा सिविरमा रहेका १०४ जना वालवालिका र १० जना सुत्केरी महिलाको समस्याको वारेमा जानकारी लिईएको र समस्या समाधानको लागि कदम चालिएको, स्यानेटरी प्याड तथा साबुन बितरण गरीएको । 	

११	२०७२-०२-०९	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०७:०० बजे अस्थायी सिविर तथा सामुदायिक वरपर सरसफाई गरिएको । ➤ १६:३० वजे हावाहुरीले सिविरमा रहेको टेन्टहरु बिग्रिएकोले त्यसलाई मर्मत गराई बस्न योग्य बनाईएको । ➤ २२:०० बजे सिविरमा मादक पदार्थ सेवनगरी होहल्ला गर्ने एक जनालाई कमलपोखरी सिआरभिलाई वुझाईएको । 	
१२	२०७२-०२-१० गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०५:३० बजे सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सामुदायिक प्रहरी र जीवन विज्ञान केन्द्रको संयुक्त प्रयासमा सिविरमा रहेका मानिसहरुलाई स्वस्थ जीवन तथा भय, त्रासवाट केही समय शान्तिपुर्वक बाँच्न सिकाउने उद्देश्यले योग सिविर संचालन गरीएको । ➤ ०७:०० वजेदेखि उक्त सिविरहरुमा सवै मिलि सरसफाई गरिएको । ➤ १०:०० बजे देखी शिविरमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई पठानपाठन,चित्रकला, खेलकुद गराई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त बनाउन कार्य गरीएको। ➤ रातको समयमा म.न.प्र.वृत कमलपोखरी सँग समन्वय गरी सुरक्षाको व्यवस्था मिलाईएको। 	
१३.	२०७२-०२-११ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०५:३० बजे सामुदायिक सेवा केन्द्र तथा सामुदायिक प्रहरी र जीवन विज्ञान केन्द्रको संयुक्त प्रयासमा सिविरमा रहेका मानिसहरुलाई स्वस्थ जीवन तथा भय, त्रासवाट केही समय शान्तिपुर्वक बाँच्न सिकाउने उद्देश्यले योग सिविर संचालन गरीएको । ➤ ०७:०० वजेदेखि उक्त सिविरहरुमा सवै मिलि सरसफाई गरिएको । ➤ १०:०० बजे देखी शिविरमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई पठानपाठन,चित्रकला,खेलकुद गराई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त बनाउन कार्य गरीएको। 	➤
१४	२०७२-०२-१२ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०५:३० बजे देखि १०:०० बजे सम्म दैनिक जस्तै कार्यक्रम भएको । ➤ १०:३० बजे यस सा.से.के तथा सा.प्र.से.को कार्यालयमा उपत्यका विकास प्राधिकरणका आयुक्त श्री योगेश्वर पराजुली तथा यस सामुदायिक सेवा केन्द्रका पधाधिकारीहरु बिच नन्दीकेश्वर महादेव मन्दिर निर्माण सम्बन्धि छलफल भएको ➤ ११:०० बजे का.म.न.पा १ वडा नागपोखरी स्थित धरापमा रहेका र सवारी आगवनमा बाधा पु-र्याईरहेका मन्जिल थापा, गजेन्द्र 	

		<p>श्रेष्ठ, प्रकाश श्रेष्ठ र कुमार मानन्धरहरुको घरलाई नेपाल प्रहरी नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी तथा सामुदायिक प्रहरी समेतको टोलिले साँझ १८:०० बजे सम्म खटी घरलाई सुरक्षीत तबरले भत्काईएको (खाजा तथा खानेपानी समेतको व्यवस्था मिलाईएको।</p> <p>➤ १९:०० बजे सामुदायिक प्रहरी तथा स्थानीय युवाहरुको सहयोगमा मानिस नबसेका टेन्ट हटाई टेन्ट यस कार्यालयमा राखिएको।</p>	
१५	२०७२-०२-१३ गते	<p>➤ ०५:३० बजे देखि १०:०० बजे सम्म दैनिक जस्तै कार्यक्रम भएको ।</p> <p>➤ १०:०० बजे देखी नन्दी बहाल स्थित रहेको धराप भत्काउन सामुदायिक प्रहरी,नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी मिलि उक्त भग्नावेश तथा धराप हटाईएको। त्यहाँ रहेका पुरात्वतिक सामानहरु पुरात्वतिक विभागको प्रतिनिधिको रोहोवरमा नन्दी स्कूलमा राखिएको।</p> <p>➤ १६:०० बजे प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त गराउन साँझगतिक समुहबाट साँझगतिक कार्यक्रम गरिएको।</p> <p>➤ १९:०० बजे सामुदायिक प्रहरी तथा स्थानीय युवाहरुको सहयोगमा मानिस नबसेका टेन्ट हटाई टेन्ट यस कार्यालयमा राखिएको।</p>	
१६	२०७२-०२-१४ गते	<p>➤ ०५:३० बजे देखि १०:०० बजे सम्म दैनिक जस्तै कार्यक्रम भएको ।</p> <p>➤ यसै बीच ०७:३० बजे प्रकोप व्यवस्थापन स्थल वरपर सडकमा बा.६२.प९९९ नम्बर को मो.सा चालक वर्ष १९ को श्रृषेश शाहले मो.सा हाई स्पिड र जिक ज्याक गरी चलाईरहेको अवस्थामा स्थानीय मानिसहरुले पक्राउ गरी सा.प्र.से मा बुझाएको, थप कार्वहिका लागी वृत कमलपोखरी र ट्राफिक प्रहरी लाई बुझाईएको।</p> <p>➤ ११:०० बजे यस सा.प्र.से नक्सालमा सेनेटरी न्याप्किन थान -३ बाकस र माक्स थान ६ माईती नेपालले बितरणका लागि बुझाएको।</p> <p>➤ ११:३० बजे माईती नेपाल र सा.प्र.से प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका मानिसका समस्या बुझ्न प्रत्येक टेन्टमा गई बुझ्दा सामान्य रहेको।</p> <p>➤ १६:०० बजे प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त गराउन साँझगतिक समुहबाट साँझगतिक कार्यक्रम गरिएको।</p>	

१७	२०७२-०२-१५ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०५:३० बजे देखि १०:०० बजे सम्म दैनिक जस्तै कार्यक्रम भएको । ➤ १६:०० बजे प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त गराउन साँडगितिक समुहबाट साँडगितिक कार्यक्रम गरिएको। 	
१८	२०७२-०२-१६ गते	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ०५:३० बजे देखि १०:०० बजे सम्म दैनिक जस्तै कार्यक्रम भएको । ➤ १०:०० बजे सामुदायिक प्रहरी र WHR सयुक्त प्रयासमा प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका १६ देखी ३५ बर्ष सम्मका महिलाहरुमाथि हुने हिंसाबाट सुरक्षित हुनका लागी (self defense) एक दिने तालिम संचालन गरीएको। उपस्थित संख्या ३५ जना। ➤ १६:०० बजे प्रकोप व्यवस्थापन स्थलमा रहेका बालबालिका तथा अन्य बालबालिकालाई मानसिक तथा शारिरिक रुपमा बालबालिकाहरुलाई भय त्रास बाट मुक्त गराउन साँडगितिक समुहबाट साँडगितिक कार्यक्रम गरिएको। 	

CONCLUSION & WAY FORWARD

Rapid urbanization and haphazard sprawl has put a lot of stress on the open spaces available in Kathmandu Valley. Revitalization and rehabilitation of open spaces is seen as one of the most prioritized tasks regarding the safe and organized development of the Valley. In this context, the Nandi Keshwor Bagaicha park revival project is an initial step taken by KVDA. Similar types of projects are kept on line in order to preserve the old as well as generate new multi-purpose open spaces.

The recent earthquake scenario has shown the importance and utilization of the park. KVDA takes pride in presenting this report summarizing about the project design and its use for various purposes. Nandi Keshwor Bagaicha has been successfully developed as climate friendly park with EBA (Eco-system Based Adaptation) approach incorporated within its design. In addition to the provision of a green space, it also helps in rain water harvesting and ground water recharge.

The park as of now needs regular maintenance which would not be possible without the involvement of local stakeholders. KVDA has supported in finally realizing the project but its upkeep is in the hands of the local community and users of the park. The project was initially designed as a revenue efficient model and this will be possible only if the community plays a proactive role in sustainable maintenance of the park. This way the users and benefiter of the park would have the ownership and look after it. At the same time, KVDA looks forward to replicate such projects so that more breathing spaces are provided to the Valley residents.

REFERENCES

- (2015). काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरणसँग सम्बन्धित व्यवस्थापिका संसद वातावरण संरक्षण समितिबाट नेपालको सहरी वातावरणको अवस्था र भावी कार्ययोजनाबारे सहरी विकास मन्त्रालयलाई दिइएको दिशानिर्देश. In *Commitment - Kathmandu Valley Development: Reflections and Revelations* (pp. 3-9). Kathmandu: KVDA.
- Google Maps. (n.d.). Retrieved June 2, 2014
- KVDA & NSET. (2015). *Atlas of Open Spaces*. Kathmandu: KVDA.
- Ministry of Finance. (2014). *आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को बजेट वक्तव्य*. Government of Nepal.
- MoFALD, IOM & NSET. (2014). *Kathmandu Valley Post-Earthquake Debris Management Strategic Plan 2014*.
- Naxal Community Service Center. (2013). *Presentation on Nandi Keshwor Bagaicha Revival Project*.
- Office of the Prime Minister and Council of Ministers. (2014). *Policies and Programmes of the Government of Nepal for Fiscal Year 2071-72 (2014-15)*. Government of Nepal.
- Smrit. (2015). Nandi Keshwor Bagaichako Antarkatha. *Hot Nepal*, 19, 22-23.
- Sthan Parichaya. (n.d.). *Gauri, Adhyatmik Masik*, 16 - 18.

ANNEXES

ANNEX I – LIST OF OPEN SPACES PUBLISHED IN GoN's GAZETTE on 2069/ 12/ 26 (April 8, 2013)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९/१२/२६

९	जावलाखेल फुटबल मैदान	ल.न.पा.-४ जावलाखेल	१	नेपाल सरकार	३७-८-०-०
१०	तिब्बतीय एकात्मिक शिविर	ल.न.पा.-४ एकात्मिक	१	ने.रे.सो केन्द्रीय कार्यालय	६-२-३-०
११	मदन स्मारक स्कुल	ल.न.पा.-१ पाटन डोका	११	मदन स्मारक स्कुल मा. वि.	२०-११-०-०
१२	ल.उप.म.न.पा. कार्यालय परिसर	ल.न.पा.-१२ मुल्चोक	११	नेपाल सरकार	४९-१४-२-०
१३	पुल्चोक इन्जिनियरिङ कलेज (के)	ल.न.पा.-१, पाटन डोका	२१	पुल्चोक इ. कलेज	९८-०-३-०
१४	पुल्चोक इन्जिनियरिङ कलेज (ख)	ल.न.पा.-१, पाटन डोका	६१	पुल्चोक इ. कलेज	६२-११-०-०
१५	एम्फा फुटबल मैदान	ल.न.पा.-६, सालढोवाटो	२१	रा.खे.परिषद्	२०-६-०-०
१६	पाटन कलेज	ल.न.पा., पाटन डोका	८	पा.सयुक्त क्याम्पस, ल.पु.	१८-७-०-१
१७	लगनखेल फुटबल मैदान	ल.न.पा.-४, लगनखेल	१	राजदल गण, पाटन छाउनी	२२२-९-०-० मध्ये ०-१४-०-०
१८	लगनखेल स्तुप एरिया	ल.न.पा.-१२, लगनखेल	१३	नेपाल सरकार	२७-१३-१-२
१९	रिडरोड गवाको देवि बालबुसम्म रिडरोड	ल.न.पा.-वडा नं. २ देवि न.सम्म, रिडरोड	८९६	नेपाल सरकार (चक्रपथ)	५८७-८-३-२

जिल्ला :- भक्तपुर

क्र.नं.	स्थान	ठेपाना	अम्मा कित्ता संख्या	स्वाभाव	कुल क्षेत्रफल
२०	उल्लाघारी तीनकुने	कटुन्जे गा.वि.स.-९ हाल, अ.न.पा.-१७, उल्लाघारी	१	नेपाल ट्रेडिङ	१०८-२-१-०
२१	ट्रेमरी	अ.न.पा.-११, बजार	१	नेपाल सरकार	२-२-३-३
२२	तालाको	अ.न.पा.-१४, बजार	१	नेपाल सरकार	१-८-३-१
२३	नेतेखेल	अ.न.पा.-११, बजार	१	नेपाल सरकार	६-९-०-०
२४	नासमना	अ.न.पा.-१३, बजार	१	नेपाल सरकार	---

(११)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९/१२/२६

भाग ५ नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयको सूचना

नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्ले मिति २०६९/११/१४ मा विपत्तिको समयमा तत्काल शिविर खडा गरी पीडितहरूलाई मानवीय सहयोग, उचित सुरक्षा, राहत तथा उद्धार कार्यक्रम सञ्चालन गरी विपद् व्यवस्थापन गर्न ललितपुर भक्तपुर र काठमाडौं जिल्लाका देहायका स्थानलाई खुला क्षेत्र घोषणा गर्ने र ती क्षेत्रहरूमा थप भौतिक संरचना निर्माण गर्न अत्यावश्यक भएमा त्यस्तो संरचना निर्माण गर्नु पूर्व यस मन्त्रालयको स्वीकृति लिनु पर्ने निर्णय गरेकोले सर्वसाधारणको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

१. खुला क्षेत्रहरू

जिल्ला :- ललितपुर

क्र.नं.	स्थान	ठेपाना	अम्मा कित्ता संख्या	स्वाभाव	कुल क्षेत्रफल
१	खुमलटार	ल.न.पा.-४, खुमलटार	१३६	रा.क.अ.केन्द्र परावर्तीकल	२८४-६-१-२
२	मलपाके	ल.न.पा.-४, बालकुमारी	४४५	ने.खा.पा.सघ	३६६-२-०-३
३	MAST	ल.न.पा.-४, खुमलटार	८५	ने.रा.वि.प.प.	७८-१४-२-०
४	एम्फा मैदान	ल.न.पा.-४, सालढोवाटो	२२	ने.खा.पा.सघ	२२-१४-०-०
५	गोकुलचौर	ल.न.पा.-८, बालकुमारी	१	नेपाल सरकार	३०-१०-०-०
६	बागमती नगर UJN पार्क समेत	ल.न.पा.-वडा नं.१ मिति १४ अम्म	१३	नेपाल सरकार	१४७२-१४-१-३
७	सेन्ट जेभियर्स स्कुल	ल.न.पा.-२४ जावलाखेल	१	सेन्ट जेभियर्स स्कुल	६७-२-२-०
८	सेन्ट मेरियज स्कुल	ल.न.पा.-२४ जावलाखेल	१	सेन्ट मेरियज स्कुल	२३-९-२-०

(१०)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९।१।२६

कलंकी क्षेत्र

४१	चोभार भूतखेल	भूतखेल -४, चोभार	१५	मोडेल इन्डियन स्कुल	०,२२९७ २७ व.मी.
४२	हिमाल विमेट कम्पनी	भूतखेल -३, चोभार	१२६	हिमाल सिमेन्ट कम्पनी	१२,३६,९२१० व.मी.
४३	विभुवन विश्व विद्यालय	किर्तिपुर न.पा.-९	७९	चि.वि.वि, किर्तिपुर	२,९९,३७५९ व.मी.
४४	बगमती बगर खुला क्षेत्र	कलिमाटी किर्तिपुर बगमतीखोला	३	-	९-०-०-० रोपनी (११,९५१.०० व.मी.)

दिल्ली बजार क्षेत्र

४५	पशुपति क्षेत्र	का.म.पा.-८, पशुपति	१ देखि ५४	पशुपति क्षेत्र	१३०-५-१-१
४६	भण्डारखाल बगैचा	का.म.पा.-८, पशुपति	११० देखि ३९ (७९ किता)	सबै क्षेत्र	६३२-६-२-१
४७	शखपाक	का.म.पा.-४, भुवाराही रिङरोड	१ देखि १६	भण्डारखाल बगैचा	१०९-७-१-३
४८	राष्ट्रिय सभा गृह	का.म.पा.-३	३६८७	शखपाक	२२-६-२-१
४९	भुट्टी मण्डप	का.म.पा.-३	१९४	राष्ट्रिय सभा गृह	३२-१४-१-३
५०	टुडिखेल	का.म.पा.-३	१६२	भुट्टी मण्डप	२१४-१४-२-०
५१	वाल्मीकी क्याम्पस	का.म.पा.-३	१८९	टुडिखेल	२७६-११-२-२
५२	पद्म कन्या क्याम्पस	का.म.पा.-३	२६३	वाल्मीकी क्याम्पस	७-२-०-३
५३	प्रज्ञा प्रतिष्ठान	का.म.पा.-३	३१७०	पद्म कन्या क्याम्पस	३७-४-३-३

(१२)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९।१।२६

२५	नक्तपुर दरबार स्थापन	म.न.पा.-१३, बजार	१	नेपाल सरकार	१०-०-३-३
२६	पद्म मा.वि.	म.न.पा.-१०, बजार	१	पद्म मा.वि.	१४-३-२-०
२७	वडावासी निकेतन	म.न.पा.-८, बजार	१	विवाही निकेतन	७-३-२-२
२८	रत्नात्रय स्थापन	म.न.पा.-३, बजार	१	नेपाल सरकार	८-०-२-०
२९	सरस्वती विद्यागृह	म.न.पा.-३, बजार	१	सरस्वती विद्यागृह	०-७-२-०
३०	पूर्यमाछी विद्यागृह	म.न.पा.-१, बजार	४	नेपाल सरकार	१-६-१-१
३१	रुवाढुडी विद्यागृह	म.न.पा.-४, बजार	१	नेपाल सरकार	४-१३-१-३
३२	झप कलेज	म.न.पा.-४, लिवाली	१	झप कलेज	५३-०-०-०
३३	वासु विद्यालय	म.न.पा.-१०, लिवाली	१	वासु विद्यालय	०-७-३-०
३४	झप डीजेनियरिङ कलेज	म.न.पा.-२, लिवाली	२	झप डीजेनियरिङ कलेज, लिवाली	८-१-०-३
३५	नक्तपुर बहुमुखी क्याम्पस	म.न.पा.-१७	१	नक्तपुर बहुमुखी क्याम्पस	२-९-०-०
३६	ब्रादर्स आजाद डी.मा.वि.	म.न.पा.-९, सिपाखेल	१	आदर्श डी.मा.वि.	०-६-१-०
३७	श्रीरेन्द्र सैनिक विद्यालय	म.न.पा.-१७	३	श्रीरेन्द्र सैनिक विद्यालय	४२२-४-०-०
३८	महेश्वरी फुटबल खेल मैदान	म.न.पा.-८, ताबली	१८	नक्तपुर जिल्ला खेलकुद विकास समिति	२०-७-१-०

जिल्ला :- काठमाडौं

चावहिन क्षेत्र

सि.नं.	स्थान	ठेगाना	जम्मा कित्ता संख्या	स्वामित्व	कुल क्षेत्रफल
३९	सिफल चौर	का.म.पा.-७	२	नेपाल सरकार	४१-२-०-३
४०	गोकर्ण साईट	का.म.पा.-८, मुलपानी	२	नेपाल सरकार	१५९-२-०-०

(१२)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९/१२/२६

रिङ्गरोड क्षेत्र	का.म.पा.	१०६	नेपाल सरकार	०-१-२-०
एराहिटीदेखि विष्णुमती				
पुलसम्म ट्याक क्षेत्र	का.म.पा.	१४९	नेपाल सरकार	००४/७६२ व.मी.
रिङ्गरोड क्षेत्र				
एराहिटीदेखि विष्णुमती				
पुलसम्म ट्याक क्षेत्र	का.म.पा.	११	नेपाल सरकार	१-१२-३-०
रिङ्गरोड क्षेत्र				
एराहिटीदेखि विष्णुमती				
पुलसम्म ट्याक क्षेत्र	का.म.पा.	१०	नेपाल सरकार	३-४-३-२
चक्रपथ	का.म.पा.	१०	नेपाल सरकार	३-४-३-२
चक्रपथ	का.म.पा.	१	नेपाल सरकार	३-४-३-२
ट्याक	का.म.पा.	८	नेपाल सरकार	०-१०-१-२
चक्रपथ	का.म.पा.	११	नेपाल सरकार	१-१२-३-०
चक्रपथ	का.म.पा.	१०	नेपाल सरकार	८-८-०-३
चक्रपथ	का.म.पा.	१	नेपाल सरकार	३-४-३-२
चक्रपथ	का.म.पा.	८	नेपाल सरकार	०-१०-१-२
चक्रपथ बाटो	का.म.पा.	८७	नेपाल सरकार	४८३५७ व.मी.
चक्रपथ कुलो	का.म.पा.	१२९	नेपाल सरकार	०-३-२-३
चक्रपथ	का.म.पा.	१३१	नेपाल सरकार	३४८५२९ व.मी.
चक्रपथ बाटो	का.म.पा.	१३०	नेपाल सरकार	१-६-१-२
चक्रपथ	का.म.पा.	२०	नेपाल सरकार	४९३६४० व.मी.
चक्रपथ ट्याक	का.म.पा.	१८४	नेपाल सरकार	०-४-२-०
चक्रपथ ट्याक	का.म.पा.	१९२	नेपाल सरकार	१-२७/१६ व.मी.
चक्रपथ ट्याक	का.म.पा.	१९८	नेपाल सरकार	७२५७ व.मी.
चक्रपथ ट्याक	का.म.पा.	२००	नेपाल सरकार	१४२७० व.मी.
चक्रपथ	का.म.पा.	२	नेपाल सरकार	३२-९-३-०
चक्रपथ बाटो	का.म.पा.	१३७	नेपाल सरकार	३३०९४४५ व.मी.
चक्रपथ बाटो	का.म.पा.	११५	नेपाल सरकार	२-१५-०-०
चक्रपथ	का.म.पा.	११६	नेपाल सरकार	२८८८३० व.मी.
चक्रपथ	का.म.पा.	११७	नेपाल सरकार	१४८५०० व.मी.
चक्रपथ	का.म.पा.	९६	नेपाल सरकार	१४२४८०६ व.मी.
चक्रपथ ट्याक	का.म.पा.	२७	नेपाल सरकार	१-३-०-१

(१५)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९/१२/२६

५४	समाज कल्याण केन्द्र	का.म.पा.-३१, लैतबौर	१९०	समाज कल्याण केन्द्र	२८-४-०-०
५५	नागपोखरी	का.म.पा.-१, नस्नाल	४७९, ४७७	नागपोखरी	२६-१०-०-१
५६	बालमन्दीर	का.म.पा.-१	७६०, ७६१	बालमन्दीर	८१-२-१-२
५७	नागरिक उड्डयन	का.म.पा.-९	३ देखि ७ सम्म	नागरिक उड्डयन	११३-४-०-३

अन्य क्षेत्र

वि.नं.	स्थान	ठेगाना	जम्मा कित्ता संख्या	स्वामित्व	कुल क्षेत्रफल
५८	गल्पन क्लव	का.म.पा.-९	३१-३२, २-४	गल्पन क्लव	१३५-३-०-२
५९	विप्लव अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल	का.म.पा.-९	७४	त्रि.अ.विमानस्थल	३९-६-३-२
६०	बालाबु	का.म.पा.	७५	नेपाल सरकार	२-९-३-२
	रिङ्गरोड क्षेत्र	का.म.पा.	७७	नेपाल सरकार	२०-७-१-१
	एराहिटीदेखि विष्णुमती				
	पुलसम्म ट्याक क्षेत्र	का.म.पा.	१३२	नेपाल सरकार	१-४-३-१
	रिङ्गरोड क्षेत्र				
	एराहिटीदेखि विष्णुमती				
	पुलसम्म ट्याक क्षेत्र	का.म.पा.	४३८	नेपाल सरकार	७९-४८ व.मी.
	रिङ्गरोड क्षेत्र				
	एराहिटीदेखि विष्णुमती	का.म.पा.	४०५	नेपाल सरकार	४९-८५ व.मी.
	पुलसम्म ट्याक क्षेत्र				
	रिङ्गरोड क्षेत्र	का.म.पा.	१५१	नेपाल सरकार	८३-४४ व.मी.
	एराहिटीदेखि विष्णुमती				
	पुलसम्म ट्याक क्षेत्र				

(१४)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९।१।२६

चक्रपथट्याक	का.म.पा.	१५	नेपाल सरकार	११५.२० व.मी.
चक्रपथट्याक	का.म.पा.	१७	नेपाल सरकार	११७.३८ व.मी.
चक्रपथ	का.म.पा.	१	नेपाल सरकार	७४.१-०
६१ तीनकुने क्षेत्र	का.म.पा.-१०	सि.नं. १०२ देखि ०४ सम्म	नेपाल सरकार	२९-२-१-३
६२ दशरथ रंगशाला	का.म.पा.-११	सि.नं. १०२ देखि १० सम्म	नेपाल सरकार	६१-४-२-०
६३ खाने पानी विभाग	का.म.पा.-३, पानीपोखरी	सि.नं. १०२ देखि ९ सम्म	नेपाल सरकार	३०-१४-३-०
६४ निर्वाचन आयोग	का.म.पा.	सि.नं. १०२ देखि १०६४-२०	नेपाल सरकार	४४-१-३-०
६५ सानो गोबर	का.म.पा.	सि.नं. १०२ देखि १०६६-११	नेपाल सरकार	१८-११-१-३
६६ विमान स्थल केन्द्रीय डोजी	का.म.पा.	मालपोतबाट विवरण प्राप्त प्राय छैन	विवरण प्राप्त छैन	११.१३७ व.मी. IOM अनुसार
६७ बागमती बगर	काठमाडौं क्षेत्र	-	विवरण प्राप्त छैन	-
६८ U.N. Park	काठमाडौं क्षेत्र	-	विवरण प्राप्त छैन	-

२. उल्लिखित खुला क्षेत्रहरूमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा गरिने कार्यान्वयन स्थितिको अनुगमन, अन्तर निकाय समन्वय तथा सहजीकरणका लागि देहाय बमोजिमको समिति गठन रहनेछ :-

- (क) सचिव, गृह मन्त्रालय - संयोजक
(ख) सचिव, कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय

(१६)

खण्ड ६२ संख्या ५९ नेपाल राजपत्र भाग ५ मिति २०६९।१।२६

मामिला मन्त्रालय - सदस्य

- (ग) सचिव, सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय - सदस्य
(घ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय - सदस्य
(ङ) सचिव, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय - सदस्य
(च) सचिव, शहरी विकास मन्त्रालय - सदस्य
(छ) सह-सचिव, योजना तथा विशेष सेवा महाशाखा, गृह मन्त्रालय -सदस्य-सचिव

३. खुला क्षेत्रहरू व्यवस्थापनका सम्बन्धमा समितिको अन्य कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) खुला क्षेत्रहरूको नियमित अनुगमन गर्ने, गराउने,
(ख) खुला क्षेत्रहरू थपघट गर्ने सम्बन्धी सम्भाव्यता अवलोकन गर्ने, गराउने,
(ग) खुला क्षेत्रहरूमा स्थायी संरचना निर्माण गर्ने स्वीकृतिका लागि गृह मन्त्रालयले बनाएको मापदण्ड स्वीकृत गर्ने,
(घ) स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम काम कारवाही भए नभएको नियमित निगरानी गर्ने, गराउने ।

(१७)

**ANNEX II – DECISION OF 7TH MANAGEMENT COMMITTEE MEETING OF
KVDA IN FAVOR OF NANDI KESHWOR BAGAICHA REVIVAL PROJECT
on 2070/ 09/ 26 (January 10, 2014)**

काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण सञ्चालक समितिको सातौं बैठक आज मिति २०७०।०९।२६ गते सोमवार दिनेको १:३० बजे, प्राधिकरणको सभाकक्ष अनाम गार्मा श्रीमान विकास आयुक्तहरूको अध्यक्षता वरिन् निम्न बमोजिम उपस्थित तथा निर्णय भयो।

उपस्थित :-

नाम	पद	अध्यक्ष
श्रीमान प्रमुखहरू, काठमाडौं महानगर पालिका	सदस्य	
श्रीमान प्रमुखहरू, ललितपुर उप महानगर पालिका	"	
श्रीमान प्रमुखहरू, किर्तिपुर नगर पालिका	"	
श्रीमान प्रमुखहरू, मध्यपुर थिमि नगर पालिका	"	
श्रीमान प्रमुखहरू, भक्तपुर नगर पालिका	"	
श्रीमान डिभिजन प्रमुखहरू, स.वि.भ.नि. विभाग डिभिजन कार्यालय काठमाडौं	"	
श्रीमान महानिर्देशकहरू परातत्व विभाग	"	
श्रीमान क्षेत्रीय निर्देशकहरू क्षेत्रीय सडक निर्देशनालय	"	
श्रीमान महानिर्देशकहरू अभिसंधार तथा व्यवस्थापन विभाग	"	
श्रीमान महानिर्देशकहरू नापी विभाग	"	
श्रीमान प्रमुखहरू काठमाडौं उपत्यका रमोपानी लिमिटेड	"	
श्रीमान क्षेत्रीय निर्देशकहरू, नेपाल विद्युत प्राधिकरण	"	
श्रीमान प्रमुखहरू, फोहरमैला व्यवस्थापन प्रा.सं. केन्द्र	"	
श्रीमान प्रमुखहरू गुठी संस्थान पञ्चलाल महरा	"	

Page 37

1) श्री डा० महेंद्र सुब्बाजू, सहसचिव महरी विकास प्रत्यालय

2) श्रीमान ग्रहार्थेश्वर ज्यू, शास्त्र के.सी. शा.वि.अ.नि. विभाग

3) श्रीमान सहसचिव ज्यू, बुद्धिसागर थापा, का.उ.वि.पा.

4) श्रीमान प्रमुख जिल्हा अधिकारी ज्यू, काठमाडौं
वसन्त २१ जे २०७५

5) श्रीमान प्रमुख जिल्हा अधिकारी ज्यू, ललितपुर
शाहमंदिर चोक

6) श्रीमान प्रमुख जिल्हा अधिकारी ज्यू, भक्तपुर

7) श्रीमान जिल्हा आयुक्त ज्यू, का.उ.वि.पा. काठमाडौं

8) श्रीमान जिल्हा आयुक्त ज्यू, " भक्तपुर

9) श्रीमान जिल्हा आयुक्त ज्यू, " ललितपुर

10) श्रीमान कानून अधिकृत ज्यू, " अनामनगर

11) श्रीमान आयोजना प्रमुख ज्यू, उ०ज० ए० आ०, "

12) श्रीमान आयोजना प्रमुख ज्यू, वारं वारं वि० आ० "

13) श्री डी.के.प्र. प्र० न्यायपाल मा.अ. प्राथमिक विद्यालय सिम्रिता

14) श्री आत्माराम रिजाल " का.उ.वि.पा.

Handwritten signature

एजेण्डा नं ५	विषय : सार्वजनिक बगैचा निर्माण र संरक्षण ।
	<p><u>विस्तृत विवरण :</u></p> <p>नक्साल नारायणचौर (नन्दीकेशरी बगैचा) को संरक्षण गर्न ८३ वटा IDP site भित्र पर्ने गरी गृह मन्त्रालयबाट तोकिएको (मिति २०६९/१२/२६ मा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित) त्यहाँ कुनै प्रकारको स्थायी निर्माण गर्न गृह मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृती आवश्यक । त्यहाँ व्यवस्थित बगैचा बनाउन स्थानीय सरोकार संस्थाहरुले पहल गरी रहेका ।</p> <p>KVDA को सार्वजनिक जग्गा संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत संरक्षण गर्न सकिने ।</p> <p>KVDA, KMC, नेपाल प्रहरी र स्थानिय सरोकारवालाको सहकार्यमा मिलेर स्थायी निर्माण केही नहुने गरी तथा कसैको पनि स्वामित्व, भोगाधिकार र क्षेत्राधिकारमा हनन नहुने गरी विशुद्ध Public Park बनाई व्यवस्थापनको लागी स्थानिय सरोकारवालालाई नै हस्तान्तरण गर्ने ।</p>
निर्णय	<p>नक्साल नारायणचौर ४७९ कि.नं. क्षेत्रफल १९-३-२-३ जग्गामा गृह मन्त्रालय र गुठी संस्थानसंग स्वीकृती लिई खुल्ला क्षेत्र (IDP Site) को रुपमा सार्वजनिक बगैचा निर्माण र संरक्षण गर्न प्राधिरणले यथासक्थ सहयोग गर्ने ।</p>

ANNEX III – DIRECTIONS FROM ENVIRONMENT CONSERVATION COMMITTEE OF PARLIAMENT RELATED TO KATHMANDU VALLEY'S DEVELOPMENT - Meeting held on 2071/ 03/ 15 (June 29, 2014)⁸

Kathmandu Valley Development Authority

बाग-बगैचाहरूको स्थानचयन, विकास व्यवस्थापन

सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षण गरी त्यसमा वृक्षरोपण गर्ने, विभिन्न जाति प्रजातिका फूलका विरुवाहरू रोपी सुन्दर, सफा तथा नम्रमा सहर निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाउने त्यसो गरेमा काठमाडौं उपत्यकाको वातावरणमा राम्रो प्रभाव पर्दछ। आवश्यक परे सरकारले जग्गा खरिद गरी घना क्षेत्रमा समेत मनोरञ्जन र स्वास्थ्य अनुकूल, बालवृद्धका लागि विशेष घुमफिर पार्क तथा उद्यान बनाउनु पर्दछ।

सार्वजनिक जग्गाको संरक्षणमा निजी क्षेत्रको संलग्नता

सरकारी कार्यालयहरूले मात्र सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गर्न सम्भव हुदैन तसर्थ सार्वजनिक जग्गाको संरक्षणमा निजी क्षेत्रलाई समेत प्रोत्साहन गरी संलग्न गर्ने नीति ल्याउनु पर्दछ।

डाँडाकाँडामा डोजर लगाउन तुरुन्त बन्द गरौं

डाँडाकाँडामा डोजर लगाउँदा भू-क्षय, वाढी, पहिरो जस्ता प्राकृतिक विपत्तिको सामना गर्नु पर्ने हुन्छ। मौसम अनुसार पानी पर्ने वातावरण समेत खल्विलिन जाने अवस्था सिर्जना हुन्छ जसको कारण धन-जनको ठूलो क्षति भई सडक उत्पन्न हुन जान्छ। प्राकृतिक विपद् र दुर्घटनापछि सवैतिरबाट “सरकारले के हेरेर बसेको ? वेलैमा सर्वसाधारणलाई किन सजग नबनाएको ? कानून ल्याएर किन निर्माण कार्य बन्द नगरेको ?” भन्ने जस्ता प्रश्नहरू उठ्न सक्छन्। सरकार यस दायित्वबाट विमुख हुन भएन; तसर्थ यस्तो कार्य तुरुन्त रोक्नु पर्‍यो।

ढल र सेफ्टी द्याइकी दुवैको व्यवस्था

ढलबाट बर्सातको पानी खोलाका पठाएर घरबाट निस्कने मलमूत्रजन्य फोहरहरू सेफ्टी द्याइकीमा जम्मा गर्न सकिन्छ। सेफ्टी द्याइकीमा जम्मा भएको फोहरलाई स्थानीय निकायले त्यसको व्यवस्था गर्ने गर्दछ। त्यसैले ढल र सेफ्टी द्याइकी दुवैको आवश्यकता छ। ढल भएको ठाउँमा पनि सेफ्टी द्याइकी बनाउन प्रोत्साहन गर्ने।

ट्राफिक व्यवस्थापन र सवारी प्रदूषण

सहरी आवागमनलाई सहज बनाउन ट्राफिक व्यवस्थापनमा ध्यान दिनु अनिवार्य छ। सडक विस्तार तथा निर्माण कार्यहरूले सहरी यातायात सहज हुन नसकिरहेको अवस्था छ। यतातिर पनि वेलैमा सोच्नुपर्ने हुन्छ। सरकारी संयन्त्र दूरदर्शी र सहज हुन नसक्दा सवारी प्रदूषण जाँच फितलो भई सवारी साधनबाट निस्कने धुँवा, धुलोले गर्दा पनि वातावरण प्रदूषित भई ट्राफिक व्यवस्थापनमा असहज भइरहेको छ। विस्तारित सडकमा फुटपाथको पनि समुचित व्यवस्थापन हुनु पर्दछ। सडक निर्माण गर्दा पैदल यात्री, साइकल यात्री र अपाङ्गमैत्रीको व्यवस्था हुनु अनिवार्य छ। धेरै पुराना गाडीहरूलाई हटाउनु पर्दछ जसले गर्दा वातावरण प्रदूषण कम हुन्छ साथै ब्याट्री र सोलारबाट चल्ने सवारी साधनहरूलाई प्रोत्साहन गर्नु पर्दछ। काठमाडौं उपत्यकाका सडकमा कुनै किसिमको धर्ना, हड्ताल लगायतका विरोधका कार्यक्रम गर्नु हुदैन। सडक वस्ती पनि सौर्यऊर्जाबाट सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ।

पशुपतिकेन्द्रमा पानीको सुविधा

विश्वको धार्मिक, सांस्कृतिक र पर्यटकीय आस्था तथा धरोहरका रूपमा रहेको स्थल पशुपतिकेन्द्रमा पर्याप्त र सहज मात्रामा स्वच्छ पानीको आपूर्तिको व्यवस्था हुनुपर्ने देखिन्छ। हाल आएर क्रियापुत्रीलाई समेत स्वच्छ पानीको अभाव भएकाले पर्याप्त स्वच्छ पानीको व्यवस्था हुनुपर्ने साथै यसका लागि तत्काल पानीको चुहावट समेत रोक्नु पर्ने।

उद्योगबाट निस्कने तरल फोहरको प्रशोधन

उद्योग धन्धाबाट निस्कने तरल फोहरको प्रशोधन गर्ने अनिवार्य व्यवस्था हुनु पर्दछ। उद्योगबाट निस्कने तरल फोहरलाई निश्चित स्थानमा सङ्कलन गरी प्रशोधन गर्ने विशेष व्यवस्था हुनु पर्दछ। प्रशोधित तरल पदार्थमात्र नदी वा खोलामा मिसाउने र यस्तो नगर्नेलाई दण्डित गर्नु पर्दछ जसले गर्दा वातावरण प्रदूषित हुन पाउँदैन र सर्वसाधारणको स्वास्थ्यमा समेत असर पर्दैन।

6

⁸ (काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरणसँग सम्बन्धित व्यवस्थापिका संसद वातावरण संरक्षण समितिबाट नेपालको सहरी वातावरणको अवस्था र भावी कार्ययोजनाबारे सहरी विकास मन्त्रालयलाई दिइएको दिशानिर्देश, 2015, पाना / पानाहरू 6)